

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Rutschem ve věci

žalobce: **B. T.**
zastoupen Mgr. Martinou Šamlotovou, advokátkou
se sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Odbor azylové a migrační politiky
poštovní schr. 21/OAM, 170 34 Praha

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. ledna 2023, č. j. OAM-728/ZA-ZA10-ZA16-2022, ve věci mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 9. ledna 2023, č. j. OAM-728/ZA-ZA10-ZA16-2022, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení částku ve výši 8.228 Kč, k rukám zástupkyně žalobce a to do deseti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Shora označeným rozhodnutím žalovaného nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana dle
§ 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II. Obsah žaloby

2. Toto rozhodnutí napadl žalobce včas podanou žalobou. Na úvod žaloby zopakoval svůj azylový příběh. Byl novinářem ve města Sanliurfa, což prokázal novinářským průkazem. Jakožto novinář napsal na internetový portál článek kritizující starostu města za nezájem o pořádek ve městě. Do místního parku se totiž chodila opíjet mládež, znehodnocovala park a město tuto záležitost nijak neřešilo. Po zveřejnění článku se starosta města nechal slyšet, že žalobce za tento kritizující článek zabije. O několik dnů později žalobce napadli neznámí lidé, kteří mu sdělili, že je poslal starosta. Při napadení utrpěl ulomení zubu. Věc nahlásil na policii, která mu sdělila, že věc vyšetří, ale doposud jej o výsledku vyšetřování nijak neinformovala.
3. Na základě shora uvedeného se žalobce domníval, že mu orgány veřejné moci zabráňovaly v plném uplatnění jeho práva na svobodu slova.
4. Dále uvedl, že podklady, které si žalovaný k rozhodnutí opatřil, nijak neřeší přístup tureckých orgánů veřejné moci k novinářům vyjadřujícím se kriticky. Následně citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25.7.2005, č.j. 5 Azs 116/2005 – 58: „*v režimu zákona o azylu je důkazní břemeno rozděleno mezi žadatele a stát tím způsobem, že stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby.*“ Dále připomněl ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „správní řád“), tedy povinnost správních orgánů zjišťovat stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a ustanovení § 23c písm. c) zákona o azylu, podle nějž mohou podkladem pro rozhodnutí být zejména přesné a aktuální informace z různých zdrojů o státu, jehož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany státním občanem. Podle žalobce také informace o zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu musí být mj. v maximální možné míře relevantní ve vztahu k otázkám posuzovaným v daném řízení. Zprávám, které obecně popisují socioekonomické podmínky v zemi původu, aniž se zabývají specifickými otázkami dané věci, bude zpravidla přiznána menší váha, k tomu také žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.2.2009, č.j. Azs 105/2008 – 81.
5. Žalobce měl tudíž za to, že starostovo prohlášení po zveřejnění kritického článku a následné napadení zasáhlo do jeho základního lidského práva na svobodu slova. Turecko podle něj patří mezi státy, které jsou opakovaně kritizovány Evropským parlamentem a Radou za nedodržování lidských práv. Byl přesvědčen, že jeho základní lidské právo bylo porušeno. Policie sice uvedla, že daný incident prověří, dosud ovšem žalobce žádnou zprávu o vyšetřování neobdržel.
6. Nedodržování lidských práv může podle žalobce naplňovat důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, či může žalobci hrozit vážná újma ve smyslu ustanovení § 14a zákona o azylu.
7. Také dodal, že po pravomocně zamítnuté žádosti o mezinárodní ochranu došlo v místě jeho bydliště v zemi původu k humanitární katastrofě v podobě zemětřesení. Značná část jihovýchodu Turecka je v troskách. Dům, ve kterém v Turecku žil je neobyvatelný, je nízká dostupnost tepla, potravin, a lékařské péče. V tento okamžik se tudíž žalobce nemá kam vrátit, a to vzhledem k tomu, že se jedná o území obývané převážně Kurdy.
8. Závěrem žalobce navrhnul, aby s ohledem na jeho žalobní argumentaci bylo žalované rozhodnutí zrušeno a věc vrácena žalovanému k dalšímu projednání. Také navrhnul, aby byl žalovaný zavázán k náhradě nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

9. Podle žalovaného žaloba obsahovala kromě zopakování azylového příběhu žalobce pouze jeden žalobní bod. V něm žalobce namítal, že žalovaný neřešil přístup tureckých státních orgánů ke kritickým novinářům. Žalovaný odkázal na stranu 4 napadeného rozhodnutí, kde vysvětlil, že chování starosty vůči žalobci nelze charakterizovat jako projev oficiální politiky Turecka, ale pouze jako jeho osobní selhání. Žalobce podle žalovaného ve svých článcích nevystupoval protirežimně, ale zabýval se toliko konkrétním problémem nepořádku v parcích a neaktivitou vedení města. Navíc výhrůžky starosty žalobce nijak neřešil, řešil až spáchané napadení.
10. Incident byl nahlášen na policii, která případ přijala, ale žalobce se o jeho řešení již nijak nezajímal, nelze tudíž namítat, že by státní orgány odmítly či nebyly schopny žalobci poskytnout dostatečnou ochranu. Chování neznámých osob, které žalobce napadly, tak podle žalovaného nelze považovat za podporované tureckými státními orgány.
11. Žalobce mohl svou situaci řešit v zemi původu, například přestěhováním se na jiné místo. Sám žalobce na čísle listu 11 správního spisu připustil, že situaci bylo možné řešit i jinak, než vycestováním ze země.
12. Nakonec se žalovaný vyjádřil i k nově uplatněnému argumentu humanitární katastrofy. Žalobce sdělil, že v zemi původu má oba rodiče a tři sourozence, jejich situaci ale v žalobě nijak nezmínil. Proto se žalovaný domníval, že v případě návratu do země původu může žalobce využít pomoci příbuzných, případně humanitární pomoc, kterou do zasažených oblastí vyslaly turecké státní orgány, nebo využít přestěhování v rámci Turecka, které by vyřešilo všechny problémy.
13. Poté navrhnul, aby zdejší soud žalobu v plném rozsahu zamítnul.

IV. Skutková zjištění a právní závěry krajského soudu

14. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí hlavy první a druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Učinil tak bez nařízení jednání, protože s takovým postupem souhlasil žalovaný výslovně, žalobce pak postupem dle § 51 odst. 1 věty druhé s. ř. s. O věci usoudil následovně.
15. V přezkumném řízení soud ověřil z obsahu správního spisu následující rozhodné skutečnosti.
16. Dne 9. 8. 2022 byl se žalobcem sepsán protokol o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V něm žalobce uvedl, že přicestoval do České republiky z Turecka dne 2. 8. 2022. V Turecku žil celý život ve městě Sanliurfa, kde se také živil jako lokální novinář. Důvodem jeho vycestování ze země původu byl jeho spor se starostou města, ke kterému došlo zhruba před třemi měsíci před pohovorem. Žalobce totiž uveřejnil článek, v němž kritizoval nezájem města o pořádek v parku, kam se chodili opíjet mladí lidé. Starosta se o článek dozvěděl a nechal se slyšet, že žalobce zabije. Starosta žalobce upozornil, že o něm nemá psát špatně, po čase žalobce napadla skupina neznámých lidí na ulici, žalobce je nepoznal, ale řekli mu, že je poslal starosta a vyhrožovali, že nemá psát takové články. Při napadení také žalobci zlomili zub. Žalobce napadení nahlásil na policii, ta ho vyslechla a sepsala protokol. Další zprávy o vyšetřování nemá, policie ho nijak nekontaktovala a ani on se o to nezajímal.

17. Nelegální způsob vycestování žalobce zvolil proto, že je to nejrychlejší způsob. Očekával, že v Evropě bude mít od starosty a jeho výhružek klid. Dále sdělil, že další volby do zastupitelstva budou v Sanliurfa v roce 2023 a že nyní má převahu strana AKP, která není v koalici s žádnou jinou stranou.
18. Žalobce také uvedl, že existovali i jiné varianty, jak situaci řešit, konkrétně ho ale nic nenapadlo. Dále uvedl, že ve městě působí ještě jeden novinář, který je k radnici kritický, ten ale problémy neměl, protože je známý a hovoří s prezidentem, starosta by si vůči němu nic nedovolil.
19. Ke své novinářské činnosti žalobce uvedl, že web, na který přispíval, byl zablokovaný. Byly na něm totiž publikovány štvavé zprávy, psalo se tam o ekonomických problémech. Jednoho dne zjistil, že na web se již nelze připojit. Neví jistě, jestli byl zablokovaný tureckými úřady, mohl se také zhroutit server. Jiný novinářský web o jeho práci neměl zájem, domníval se, že je to proto, že dostávají peníze od města a o problémové zprávy tudíž nestojí. Jako novinář vydával odhadem 6 až 7 článků za měsíc, práci dělal 11 let. Žalobci byla dána lhůta k doložení článků a skutečnosti, že je novinářem.
20. Žalovaný pak opatřil do spisu podklady pro rozhodnutí, jednalo se o zprávu ČTK s názvem Míra inflace v Turecku vystoupila na 80,2 procenta, tempo růstu zpomaluje, poté o zprávu Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě s názvem Profil země: Turecko, dále o zprávu Ministerstva spravedlnosti a justiční akademie Turecké republiky s názvem Turecký soudní systém, dále o informaci MZV České republiky s názvem Organizační struktura tureckého státního zastupitelství, dohledové a dozorové prostředky pro kontrolu práce tureckých policistů, inspekční komise Generálního ředitelství bezpečnosti, Programy na ochranu svědků a Vyšetřování trestných činů spojených se Stranou kurdských pracujících (PKK). Ve spisu byla také založena zpráva Mezinárodní organizace pro migraci s názvem Přehled údajů o zemi za rok 2020, Turecko a dále informace OAMP Bezpečnostní a politická situace v zemi.
21. Dne 5. 12. 2022 byl potom sepsán protokol o seznámení se s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. Žalobce se k podkladům nijak nevyjádřil.
22. Následně nechal žalobce do spisu založit 3 články z webu www.haberler63.com, pro který v Turecku psal, jednalo se o články Prezidentský systém v ekonomice propadl, Parky v Sanliurfa se proměnily v drogové hotspoty a Reakce od občanů magistrátu. Také předložil svůj novinářský průkaz.
23. V dalších odstavcích se zdejší soud bude věnovat právnímu hodnocení případu.
24. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
25. Podle § 13 odst. 1 zákona o azylu se azyl udělí rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12.
26. Podle § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn

důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

27. Podle § 14a odst. 1 zákona a azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Podle odstavce 2 téhož paragrafu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
28. Podle § 14b odst. 1 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi osoby požívající doplňkové ochrany v případě hodném zvláštního zřetele udělí doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro její udělení.
29. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28.11.2018, č.j. 9 Azs 133/2018 – 93, *„Turzená příslušnost k novinářskému profesnímu stavu může z důvodu možného konfliktu s politickou mocí v určitém konkrétním státě představovat příslušnost k pronásledované sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, popřípadě dosáhnout intenzity pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu (zejména svobody projevu).“* A dále z téhož rozsudku: *„Nejvyšší správní soud již opakovaně judikoval, že institut azylu je postaven na potencialitě pronásledování (viz rozsudek ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 47/2007 – 60, či ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 – 83). Ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu v sobě kombinuje subjektivní prvek (obavy) a objektivní prvek (odůvodněnost obav). Při posuzování, zda jsou obavy žadatele o mezinárodní ochranu odůvodněné, je třeba vycházet z toho, jestli je pronásledování přiměřeně pravděpodobné (viz rozsudek ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, či rozsudek ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 – 112). S ohledem na zprávy o zemi původu a na problémy novinářů v Arménské republice takový následek nelze vyloučit. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že k závěru o pronásledování může postačovat i jeden akt či skutek (v dané věci incident z ledna 2015), není bezpodmínečně nutné, aby se jednalo o opakované jednání.“* K tomu také například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26.3.2008, č.j. 2 Azs 71/2006 – 82.
30. Žalobce byl toho názoru, že orgán veřejné moci v Turecku mu zabraňoval v uplatnění základního lidského práva na svobodu slova a to tím, že mu po veřejné kritice bylo vyhrožováno ze strany starosty města zabitím. Žalovaný se k tomuto vyjádřil nejprve na straně 3 napadeného rozhodnutí, kde uvedl, že *„Dotyčný během správního řízení nesdělil správnímu orgánu žádnou skutečnost, která by odkazovala k tomu, že ve vlasti vyvíjel politické aktivity, za které by byl následně pronásledován. Jmenovaný na otázku o svém politickém přesvědčení odpověděl, že nemá žádné politické přesvědčení. Navíc nikdy nebyl členem žádné politické strany ani skupiny. Jeho důvody žádosti o mezinárodní ochranu proto s politikou nijak nesouvisí.“* A následně na straně 4 napadeného rozhodnutí, kde uvedl, že

„jednání zmíněného starosty nelze charakterizovat jako projev oficiální politiky Turecka či jednání státními orgány běžně užívané, tolerované či podporované, nýbrž jako osobní selhání konkrétního jedince.“

31. Zdejší soud je toho názoru, že uveřejňování článků dotýkajících se politických témat lze považovat za uplatňování politických práv, a to i ve smyslu ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu. Ostatně to, že svoboda projevu (která v sobě právo vyjadřovat názory písmem bezesporu obsahuje) se řadí mezi politická práva, dokazuje i její zařazení do oddílu druhého hlavy druhé Listiny základních práv a svobod, nadepsaného jako „Politická práva“.
32. Zdejší soud nepovažuje za dostatečně odůvodněný závěr, že jednání starosty města Sanliurfa nelze charakterizovat jako projev oficiální politiky Turecka. Nebyly objasněny okolnosti, za kterých měl starosta zmíněnou výhrůžku pronést, ze spisu pouze vyplývá, že se starosta „nechal slyšet“. To, kde a kdy výhrůžku starosta pronesl, není jasné, zdejší soud tak nesdílí kategorický závěr žalovaného, že se jednalo o osobní selhání konkrétního jedince, které není tolerované či podporované státem, a to s ohledem na to, že tento závěr nemá dostatečnou oporu ve správním spisu.
33. Žalobce dále poukázal na to, že žalovaný neřešil přístup tureckých orgánů veřejné moci vůči kriticky se vyjadřujícím novinářům. I v této námitce musel dát zdejší soud žalobci za pravdu. Žalovaný sice obstaral poměrně rozsáhlé množství zpráv a jiných dokumentů týkajících se situace v zemi původu žalobce, nijak se ale nevěnoval faktu, že žalobce je novinář a jako takový je součástí určité sociální skupiny, ke které mohou turecké státní orgány zastávat jiný postoj, než k obecné veřejnosti. Zdejší soud zde odkazuje na judikát Nejvyššího správního soudu ze dne 28.11.2018, č.j. 9 Azs 133/2018 – 93, uvedený v odstavci 30 tohoto rozsudku, v němž zaznělo, že *„příslušnost k novinářskému profesnímu stavu může z důvodu možného konfliktu s politickou mocí v určitém konkrétním státě představovat příslušnost k pronásledované sociální skupině.“*
34. Nedostatečným zkoumáním situace týkající se kritických novinářů v Turecku tak žalovaný neobjasnil objektivní prvek, tj. odůvodněnost obav žalobce, viz bod 30 tohoto rozsudku. Soud se také ztotožnil s názorem žalobce, že zprávám o zemi původu, které se obecně věnují socioekonomickým podmínkám v zemi původu, aniž by se zabývaly specifickými otázkami daného případu, lze přiznat pouze menší váhu a bylo by tak na místě, aby žalovaný opatřil další podklady, týkající se postoje Turecka vůči kritickým novinářům.
35. Závěrem žaloby pak přišel žalobce s nově uplatněnou námitkou. Konkrétně se jednalo o fakt, že ve městě Sanliurfa došlo k humanitární katastrofě, zemětřesení, a značná část jihovýchodu Turecka je v troskách. S přihlédnutím k tomu, že zdejší soud žalované rozhodnutí zrušil, bude na žalovaném, jak se s touto nově vznesenou námitkou vypořádá, pokud námitku žalobce vznesl i v dalším řízení.
36. Krajskému soudu tak nezbylo, než žalobou napadené rozhodnutí zrušit pro vady řízení spočívající v jeho nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů. Současně vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž bude žalovaný právními názory vyslovenými krajským soudem v tomto rozsudku vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Bude povinností žalovaného dostatečně objasnit situaci v Turecku týkající se vztahu kriticky se ke státním složkám vyjadřujících novinářů a orgánů veřejné moci. Dále dostatečně odůvodnit závěr o tom, zda vyhrožování žalobci ze strany starosty města v posuzovaném

případě lze, či nelze považovat za vyhrožování soukromou osobou. Pokud žalobce v dalším řízení vznesl jako možný azylový důvod i humanitární katastrofu, která v Turecku nastala, bude se muset žalovaný vypořádat i s tímto argumentem. Všechny závěry pak přezkoumatelným způsobem odůvodní.

V. Náklady řízení

37. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Dle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
38. Žalobce byl ve věci úspěšný, a proto má nárok na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Ty sestávají z odměny jeho zástupkyně, která je advokátkou, včetně jejích režijních výloh (viz § 35 odst. 2 s. ř. s.).
39. Zástupkyně žalobce má nárok na:
- odměnu dle ustanovení § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky MS č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále též „advokátní tarif“), tedy na odměnu za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a písemné podání ve věci) po 3 100 Kč, tj. **6 200 Kč**, včetně 2 paušálních částek náhrady hotových výdajů dle ustanovení § 13 odst. 4 advokátního tarifu po 300 Kč, tj. **600 Kč**.
40. Krajský soud ověřil, že zástupkyně žalobce je plátcem DPH, náleží jí tudíž částka odpovídající 21% z výše uvedené částky 6 800 Kč, tj. **1 428 Kč**.
41. Proto krajský soud zavázal žalovaného povinností žalobci tyto prokázané náklady řízení uhradit k rukám jeho zástupkyně, která je advokátkou (§ 149 odst. 1 občanského soudního řádu za použití § 64 s. ř. s.).

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 25. dubna 2023

JUDr. Jan Rutsch v. r.
samosoudce